

snością całego narodu, obejmującego ponownie w posiadanie ziemię śląską. Lektura pracy prof. Barycza nie jest łatwa, ale o ile pożyteczna i pokrzepiająca. Utrąca mit nadrzędności kultury niemieckiej, tak z tupetem głoszony w czasach niedawnych. Budzi poczucie wartości kulturalnej własnego narodu i w tym, obok walorów naukowych tkwi jej wielka zaleta.

Bronisław Kocowski

Henryk Barycz: *Rola Polaków w Uniwersytecie Wrocławskim*. Wrocław 1946, 8°, str. 35. Nakł. Senatu Akad. Uniw. i Polit. we Wrocławiu.

Studium to poświęcone jest dziejom młodzieży polskiej, kształcącej się w niemieckim uniwersytecie we Wrocławiu i nie tylko walczącej uporeczywie o utrzymanie narodowości, ale też poprzez konspirację epok legitymizmu i św. Przymierza biorącej udział we wszystkich powstaniach polskich XIX wieku, a przez pracę naukową i aktywność społeczną współdziałającej w akcji usamodzielnienia się kulturalnego i uzyskania niepodległości przez Polskę.

O tych sprawach ma autor, jako historiograf Uniwersytetu Jagiellońskiego wiele do powiedzenia. Jego wywody o motywach fundacji Kazimierza Wielkiego przekonująco korygują dotychczasowe poglądy na genezę Uniwersytetu Krakowskiego i jego wpływ na kulturę nie tylko Polski, ale i Śląska, od 1339 r. włączonego do Czech. Nasilenie studiów ślązaków w Krakowie w XV i XVI wiekach udowodniło celowość pomysłu Kazimierza i skuteczność tego rodzaju broni, przy niemożności zastosowania innej w walce o utrzymanie łączności Śląska z Polską.

Przedstawiwszy nieudane próby rozerwania łączności intelektualnej Śląska z Krakowem, podejmowane przez radę miejską wrocławską w latach 1505—1507 i zaznaczywszy istnienie Leopoldiny jezuickiej, przechodzi autor do szczegółowego omówienia zagadnień tematowych w okresie istnienia uniwersytetu pruskiego Fryderyka Wilhelma. Wszystkie wrocławskie związki młodzieży polskiej, od tajnej „Silesii“, poprzez „Polonię“, Towarzystwo Literacko-Słowiańskie, Towarzystwo Polskich Górnoślązaków, Towarzystwo Górnośląskie i Wissenschaftlicher Verein Obeschlesischer Stu-

dentem z końca XIX wieku zostały przejrzyście omówione. Ich praca, dążenia, cele i oddziaływania zostały sumiennie ujawnione i ze zdumieniem dowiaduje się czytelnik, że i Niemcy garnęli się do „Polonii“ by później podpaść nawet pod śledztwo, lub też przejęci ideałami Polaków brali udział w powstaniu listopadowym. Ale były to pierwsze dziesiątki lat istnienia tego uniwersytetu. Dziesiątki następne cechują systematyczne represje studentów przez władze aż do zamknięcia wszelkich polskich związków w 1886 r. Obraz oddziaływań kulturalnych Polaków nie ograniczał się jedynie do stowarzyszeń. Przedstawił autor również działalność takich profesorów jak Cybulski i Nehring, ujawnił studia wrocławskie szeregu innych uczonych badaczy ostatniej nawet doby.

W sumie praca prof. Barycza to nie tylko wartościowy przyczynek do poznania polskości historycznego Wrocławia, ale też pożyteczna i pokrzepiająca lektura dla każdego inteligenta współczesnego i dlatego dobrze się stało, że przedrukował ją Komitet Organizacyjny „Dni Kultury Polskiej na Ziemiach Zachodnich“ i w dniach 8—11 czerwca 1946 r. i udostępnił szerszej publiczności.

Bronisław Kocowski

Stefan Różycki: „Śląsk, Wrocław, Uniwersytet Wrocławski i jego Wydział lekarski“. Odb. z „Nowin Lekarskich“, R. 1946, z. 7—8.

Artykuł napisany bardzo ciekawie i z werwą, w czasie, gdy okaleczały Wrocław zrzucał dopiero z siebie nalot niemczyzny i poczynął tworzyć nowe komórki polskiej kultury i nauki. Choć autor, jako lekarz, wszedł na obce podwórko historii, to jednak uwagami swymi wyrządził pewną przysługę badaczom dziejów Wrocławia i Śląska. Jego spostrzeżenia, oparte na literaturze przedmiotu, oraz na wiadomościach osobistych z czasu przedwojennego, mogą się stać bodźcem do nowego podejścia do tematu z dziejów Piastów śląskich, uchwycenia znaczenia związków rodzinnych z Niemkami, czy wreszcie przedstawienia fluktuacji wpływów kulturalnych polskich przed obecnym odzyskaniem przez nas Śląska Dolnego. Dla wypadków doby ostatniej uwagi autora staną się niewątpliwie jednym ze źródeł-rela-